

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשו

ערב שבת-קודש

פרשת משפטים

כ"ה בשבט ה'תשס"ח

יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ה בשבט ה'תשס"ח – ב' באדר ראשון ה'תשס"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ה בשבט	הלי פרה אדומה פרק ה-ז.	הלי קרבן פסח. בפרקים אלו. פרק ח.	מ"ע קיג.
ש"ק	כ"ו בשבט	פרק ח-י.	פרק ט.	מ"ע קח.
א'	כ"ז בשבט	פרק יא-יג.	פרק י.	מ"ע קח.
ב'	כ"ח בשבט	פרק יד-טו. הלי טומאת צרעת.. בפרקים אלו. פרק א.	הלי חגיגה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קח. קא.
ג'	כ"ט בשבט	פרק ב-ד.	פרק ב.	מל"ית שח. שז.
ד'	ל' בשבט	פרק ה-ז.	פרק ג.	מ"ע קיב.
ה'	א' באדר-ראשון	פרק ח-י.	הלי בכורות.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קי.
ו'	ב' באדר-ראשון	פרק יא-יג.	פרק ב.	מ"ע קיא.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							ד' 72 לפני הזריחה	ד' 120 לפני הזריחה	
5.38	5.12.8	12.24	11.54	9.13	6.42	5.43	5.21	4.34	ו', כ"ה בשבט
5.39	5.13.7	12.24	11.54	9.13	6.41	5.42	5.21	4.33	ש"ק, כ"ו בשבט
5.40	5.14.7	12.25	11.55	9.12	6.40	5.42	5.20	4.33	א', כ"ז בשבט
5.41	5.15.6	12.25	11.55	9.12	6.39	5.41	5.20	4.32	ב', כ"ח בשבט
5.42	5.16.5	12.25	11.55	9.12	6.39	5.41	5.19	4.32	ג', כ"ט בשבט
5.42	5.17.4	12.25	11.55	9.12	6.38	5.40	5.18	4.31	ד', ל' בשבט
5.48	5.24.5	12.25	11.55	9.08	6.31	5.34	5.13	4.26	ה', א' באדר-א
5.48	5.25.4	12.25	11.55	9.08	6.31	5.33	5.12	4.25	ו', ב' באדר-א

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (וסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
4: 37	5: 52	4: 52	5: 53	4: 41	5: 51	4: 55	5: 54	4: 37	5: 52
4: 43	5: 58	4: 58	5: 59	4: 48	5: 57	5: 01	6: 00	4: 43	5: 58

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

הירידה לאחר מתן תורה היא לצורך התיקון ועבודת הבירורים

מדוע בחרה התורה להתחיל בדין עבד עברי שנמכר בגנבתו, כאשר

עדיין לא נאמר דין תשלומין בגנב?! • הירידה לאחר מתן תורה

- אפשרה מצב של עבד עברי, שחושב ש'אדם העליון' לא רואהו וגונב
 - התיקון הוא "שש שנים יעבוד" - עבודת הבירורים ועלייתם למעלה
- משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

והוא עניין ההרגש ד"אין עוד מלכדו" (ולכן, ברשימת השיחה בעניין זה⁷ לא נזכר סיום הכתוב "אלקי כסף ואלקי זהב", כמו שנתבאר לעיל בארוכה).

ולאחרי זה בא הציווי "מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך גו"⁸ - זבחת עניני העליות והשלימות הנעשים על ידי תורה ומצות⁷, דאף שהם מציאות דקדושה (שהרי אי אפשר שמענייני תורה ומצות יהיה מציאות דלעומת-זה, אלא מציאות דקדושה), מכל-מקום, גם במציאות דקדושה צריך להיות עניין הזבחה והביטול.

ושני ציוויים אלו ("לא תעשון אתי גו" ו"מזבח אדמה תעשה לי גו") הם כללות עניין העבודה שלאחרי מתן תורה (לא העניין דמתן תורה מלמעלה למטה, אלא עבודת הנבראים מלמטה למעלה), שעל ידה דווקא נשלמת הכוונה, ועל זה

א. לאחר מתן תורה שענינו הוא המשכה מלמעלה למטה (כמודגש בלשון¹ "נותן התורה", בדרך מתנה, ש"כל הנותן בעין יפה הוא נותן"², כלומר שהנתינה אינה לפי כוח וערך המקבל אלא לפי כוח הנותן) - התחיל עניין העבודה מלמטה למעלה, שזוהי התכלית שתהיה עבודה מצד המטה, ואז התחילו הציוויים שנאמרו לאחר מתן תורה, שהם ציוויים בנוגע לאופן הנהגת הנבראים. ובפרטיות³:

הציווי הראשון שלאחר מתן תורה הוא - "לא תעשון אתי גו"⁴, וכמדובר בהתוועדות יו"ד שבט⁵, שכיוון שהעדר קודם ליש וריקבון קודם לצמיחה, לכן הציווי הראשון הוא עניין של שלילה והעדר,

(1) נוסח ברכות התורה.

(2) ראה ב"ב נג, רע"א. וש"נ.

(3) ראה גם שיחת ש"פ משפטים, מבה"ח וער"ח אדר דאשתקד בתחלתה (תו"מ חכ"ז ע' 382 ואילך).

(4) יתרו כ, כ.

(5) שיחת מוצש"ק פ' בשלה, י"א שבט סמ"ח ואילך (לעיל ע' 88 ואילך).

(6) ואתחנן ד, לה.

(7) סה"ש תרצ"ט ס"ע 337 ואילך.

(8) יתרו שם, כא.

האמצעי¹⁸ ש"אפילו בהמות וחיות יכירו את בוראם".

וכבר היה לעולמים מעין זה, כידוע הסיפור¹⁹ אודות הבעל-שם-טוב, שהתפלל בשדה, והעזים נעמדו על רגליהם כו', כיוון שתפילתו חדרה גם בהם ("עס האָט זיי דערנומען"), עד שנתבטלו ממהותם: "זיי זיינען געוואָרן אויס ציגן".

וכיצד נעשה גילוי זה - על ידי הקדמת העבודה ב"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", המשכת עניין "לפניהם" (פנימיות אין סוף) גם למטה, עד למדריגת חיות ובהמות ("מלפנו מבהמות ארץ"), ועל ידי העבודה ד"כי תקנה עבד עברי" (כפי שיתבאר לקמן) במשך התקופה ד"שש שנים יעבוד", דקאי על "שית אלפי שנין"²⁰.

וזהו ביאור כללות המשך העניינים בפרשיות אלו: תחלה - עניין מתן תורה, המשכה מלמעלה למטה; לאחר זה - תכלית הכוונה - העבודה מלמטה למעלה, החל מעניין המצוות: "לא תעשון אתי גו" ו"מזבח אדמה תעשה לי גו", ועד לעניין התורה: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", שעל ידי זה נעשה עניין הייחוד ועד לייחוד של המטה ביותר; ולאחרי זה ועל ידי זה באים לידי הגילוי ד"וראו כל בשר גו" - "ובשביעית גו".

ד. על-פי זה יש לכאר גם כן הטעם שהדין הראשון בפרשת משפטים הוא "כי תקנה עבד עברי גו" - שלכאורה אינו מובן²¹:

א) "כי תקנה עבד עברי גו" - קאי בעבד שמכרוהו בית-דין בגניבתו²². ולכאורה: הרי עדיין לא נאמר עצם דין התשלומין בגנב (דאף שבעשרת הדברות נאמר²³ "לא תגנוב", הרי לא נזכר שם דין

- על עבודת הקרבנות, שהיא המצוה הראשונה שלאחרי מתן תורה - נאמר⁹ "ריח ניחוח", "נחת רוח לפני שאמרת ונעשה רצוני"¹⁰.

ב. ולאחרי שני ציוויים אלו מתחיל בפרשתנו - "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם":

"משפטים" - הוא עניין התורה, שהיא למעלה מעניין המצוות, כי, "אורייתא וקוב"ה כולא חד"¹¹, ועל זה נאמר "אשר תשים לפניהם", דקאי על פנימיות אין-סוף (כמבואר בתורה אור¹²), שמצד עניין הפנימיות אין מקום להתחלקות, אלא "כולא חד".

והעניין בזה:

מצוות - הם "אברים דמלכא"¹³, ובחינת מרכבה, בדוגמת מרכבה שהיא בטלה לרוכב ואין לה רצון ותענוג משלה כלל, אבל אף-על-פי-כן הרי זה רק מרכבה ולא הרוכב, שאינה מיוחדת עם הרוכב; ולמעלה מזה הוא עניין התורה, שנוסף על מעלתה בעניין המצוות גופא, שרמ"ח פיקודין הם רמ"ח אברים¹³, ואילו התורה היא בחינת המוח שלמעלה משאר האברים, ישנה גם המעלה מצד התורה עצמה, שלמעלה מעניין המצוות והאברים - ש"אורייתא וקוב"ה כולא חד" ("ולא אברין דמלכא לחוד כפיקודין"¹⁴).

ג. וממשיך בכתוב¹⁵, "כי תקנה עבד עברי גו" ובשביעית יצא לחפשי חנם":

"ובשביעית" - קאי (בכלל) על אלף השביעי¹⁶, כללות הגילוי לעתיד, שאז יקיום היעוד¹⁷ ד"ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר גו", וכפירוש אדמו"ר

18) תו"ח תולדות טז [קנו], א. בשלח רפ, א (בהוצאה החדשה - ח"א קצה, ד). תצוה תעה, ב. תפב, א (שם - ח"ב שכה, ב. שכט, ב). מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"א ע' רסט. נ"ך ע' שפא. ועוד.
19) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סשנ"א. וש"ב.
20) ר"ה לא, א. וש"נ. וראה תו"א שם.
21) ראה גם תו"מ סה"מ אדר ע' יח. וש"נ.
22) מכילתא ופרשי" עה"פ.
23) יתרו ב, יג.

9) ויקרא א, ט. פינחס כח, ח.
10) תו"כ ופרשי" ויקרא שם. ספרי ופרשי" פינחס שם.
11) זהר הובא בתניא פ"ד, רפכ"ג. וראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקו"ז ת"ו (כא, ב). תכ"ב (סד, א). ועוד.
12) פרשתנו עה, ג.
13) ראה תקו"ז ת"ל (ער, סע"א). תניא שם.
14) תניא שם (כח, סע"ב).
15) פרשתנו כא, ב.
16) ראה תו"א פרשתנו עו, א.
17) ישע"י מ, ה.

התשלומין), והדין ש"אם אין לו ונמכר בגניבתו"²⁴, ואם כן, למה מתחיל הכתוב לבאר את אופן המכירה - הרי זה סדר הפוך?
 (ב) ישנו הכלל "אתחולי בפורענותא לא מתחלינן"²⁵, ואילו כאן מתחיל הכתוב מיד בעניין של פורענות: לכל לראש - מדובר אודות גנב, ונוסף לזה, הרי הוא גם עני שאין לו מה לשלם, ועד כדי כך שאינו מוצא מי שילווה לו את הכסף כדי

ברוגמת גנב שאומר "שלא יראני אדם"³¹ - אדם העליון, או נפש האלקית, כמאמר רז"ל³² "אתם קרויין אדם", דקאי על נפש האלוקית, אבל אילו היה יודע שבחינת אדם רואהו - לא היה חוטא, כיוון שאין בו חוצפה ופריקת עול.
 וכמאמר רז"ל³³ "אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות", דהיינו שהרוח שטות מכסה על האמת, ונדמה לו שאין רואים אותו. וזהו גם כן

ידוע הסיפור אודות הבעל-שם טוב, שהתפלל בשדה והעזים עמדו על רגליהם כו', כיוון שתפילתו חדרה גם בהם עד שנתבטלו ממהותם

ביאור מאמר ר' יוחנן בן זכאי³⁴ "יהי רצון שתהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם. . ולוואי, תדעו כשאדם עובר עבירה אומר שלא יראני אדם".
 וזהו שהכתוב מתחיל בדין עבד עברי - כי, מיד לאחרי מתן-תורה לא שייך מצב של "עבד כנעני" (פריקת עול), כי אם מצב של "עבד עברי" (גניבה) בלבד. והיינו, שמצד סילוק השכינה לאחרי מתן תורה, כמו שכתוב³⁵ "במשוך היוכל גו'" (שהכוונה בזה היא בכרי שיהיה עניין העבודה מלמטה למעלה, שזהו התכלית (כנ"ל ס"א)) - עלול האדם לחשוב "שלא יראני אדם" (העליון).

האמת היא שגם עכשיו צריך להיות לימוד התורה כמו בשעת מתן תורה ממש, כמאמר רז"ל³⁶ "מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע אף כאן באימה וביראה וברתת ובזיע", אבל מצד ההעלם נדמה לאדם שעכשיו אין זה כמו בשעת מתן תורה ממש, וממילא חסר אצלו עניין האימה והיראה כו', וזהו עניין הגניבה. ולאחרי הירידה בבחינת עבד עברי, עלולה להיות

לשלם, כדי שלא יוצרכו למוכרו לעבד?
 (ג) "אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג"²⁶, "בזמן שישראל שרויין על אדמתן"²⁷, ולכן ישנם חילוקי דיעות²⁸ אם היה נוהג בזמן בית שני (ועל דרך זה במדבר). ואם כן, אינו מובן: מדוע פותח הכתוב בעניין שאינו נוהג לדורות, ולא בעניין הנוהג לדורות?

ה. ויובן בהקדמת ביאור החילוק בין עבד כנעני לעבד עברי (כידוע שבעבדים בכלל ישנם ג' דרגות - עבד כנעני, עבד עברי ואמה העבריה):
 עבד כנעני - "בהפקירא ניחא לי"²⁹, והיינו, שמצד עצמו היה עושה על מנת להכעיס, ומה שעובד את רבו הוא מצד יראת העונש בלבד. מה שאין כן עבד עברי - לא שייך אצלו ענין "בהפקירא כו'".
 וכמבואר בדרושי חסידות³⁰, שבבחינת עבד עברי לא שייך עניין פריקת עול, אלא בחינת גניבה בלבד,

(24) פרשתנו כב, ב.

(25) ב"ב יד, ב. וש"נ.

(26) גיטין סה, א. וש"נ.

(27) חינוך מצוה מב.

(28) ראה אנציק' תלמודית ערך יובל ס"ב (כרך כב ע' קכו ואילך). וש"נ.

(29) גיטין יג, א. וש"נ.

(30) ראה דרך חיים (שער התפילה) פס"ו ואילך.

(31) ל' חז"ל - ברכות כח, ב. וראה ב"ק עט, ב.

(32) יבמות סא, רע"א. וש"נ.

(33) סוטה ג, א.

(34) ברכות שם. הובא בתניא פמ"א (נו, סע"א).

(35) יתרו יט, יג. וראה תר"מ חכ"ח ע' 79. וש"נ.

(36) ברכות כב, א. וש"נ. וראה תר"א יתרו סז, ובכ"מ.

שממנו נמשך נתינת-כוח על עניין התיקון והתשובה, להיותו בחינת ממוצע המחבר - "אנכי עומד בין הוי' וכיניכם"⁴⁴.

ועניין התיקון והתשובה הוא - "שש שנים יעבור":

"שש שנים" קאי בכלל על "שית אלפי שנין", ובפרטיות יותר - על ששת ימי החול, שבהם צריכה להיות העבודה בל"ט מלאכות, שאף שהן "עוברין דחול", מכל מקום, ממשיכים בהם אלקות. וזהו כללות התיקון על הירידה שלאחרי מתן-תורה, שתכליתה היא בשביל עבודת הביורורים ועליית הדברים הגשמיים, שהיא הכוונה העליונה [.].

ועל דרך זה בכללות ה"שית אלפי שנין" - שבתחילתם היה חטא עץ הדעת, שגם הוא היה באופן של גניבה, כמו שכתוב⁴⁵ "ויתחבא האדם גו'", שחשב שאדם העליון אינו רואהו, כגנב שאומר "שלא יראני אדם" (ולא כגולן שאינו מתפעל מבני-אדם), וכמובן גם מזה שמיד לאחרי זה התחרט והבין ש"מצוה אחת היתה בידם ונתערטלו הימנה"⁴⁶; והתיקון לזה היה "לעבדה ולשמרה"⁴⁷ - כללות העבודה ד"שית אלפי שנין", "שש שנים יעבור".

ועל ידי התיקון - יהיה לאחרי זה הגילוי ד"ובשביעית גו'", גילוי אלקות גם בדברים התחתונים ("וראו כל בשר"¹⁷).

וכשם שהנתינת כוח על תיקון הירידה היא ממששה רבינו (כנ"ל בפירושו התחלת הכתוב "כי תקנה"), כך גם הגילוי דלעתיד ("ובשביעית גו'"), שהוא גמר התיקון, קשור עם משה רבינו - שהרי "גואל ראשון הוא גואל אחרון"⁴⁸, ו"משה" בגימטריא "שילה"⁴⁹ (וכידוע שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר בזה⁵⁰), והיינו, שלעתיד לבוא תתחבר נשמת משה בנשמת משיח⁵¹.

הירידה גם בבחינת עבד כנעני, כמו שכתוב³⁷ "וקם העם הזה וזנה אחרי גו'".

וכיוון שבשעת מתן תורה ידע כבר הקב"ה אודות הירידה שתהיה לאחרי זה, תחלה בבחינת עבד עברי ולאחרי זה גם בבחינת עבד כנעני כו' - לכן הקדימה התורה את העצה והתיקון לזה, שזהו תוכן הדין הראשון בפרשת משפטים: "כי תקנה עבד עברי גו'", שזהו התיקון לעניין הגניבה על ידי כללות עניין התשובה, שעל ידה נעקר החטא למפרע, ועד שנעשה רצוי כמו קודם החטא ועוד יותר.

ולהעיר, שעניין זה שייך אצל בני-ישראל דווקא: בנוגע לעניין התשובה שמצינו באנשי נינוה³⁸ - ידועה הקושיא כיצד שייך עניין התשובה אצל אומות העולם³⁹, והביאור בזה - שהתשובה הועילה להם רק בנוגע למחילת העונש מכאן ולהבא; ואילו אצל בני-ישראל - מועלת התשובה גם למפרע, ועד ש"זדונות נעשו לו כזכיות"⁴⁰, שזהו מצד התקשרותם עם שם הוי' - "הי' הוה ויהי' כאחד"⁴¹, שבמדרגה זו אין הגבלות הזמן כלל⁴².

¶ ועל זה נאמר "כי תקנה עבד עברי גו'", לשון יחיד²¹:

לכאורה אינו מובן מה שכתוב "כי תקנה" לשון יחיד - דהוא ליה למימר "כי תקנו", לשון רבים, וכמו שכתוב לפני זה "לפניהם", לשון רבים? והביאור בזה - שתיבת "תקנה" קאי על מה שכתוב לפני זה "אשר תשים", שזהו משה (כולל גם בחינת משה שבכל אחד ואחד מישראל, על ידי "אתפשטותא דמשה (ש)בכל דרא ודרא"⁴³),

(37) וילך לא, טז.

(38) יונה ג, ה ואילך.

(39) ראה תנחומא האזינו ד. ע"ש"מ (להרמ"ע מפאנו) מאמר חק"ר ד"ב פ"א. בית אלקים (להמבי"ט) שער התשובה פ"ג.

(40) יומא פו, ב.

(41) זח"ג רנז, סע"ב. פדרס ש"א פ"ט. תניא שעיהוה"א פ"ז (פב, א).

(42) ראה ספר הערכים חב"ד (כרך ב) ערך אוה"ע ס"ז סק"ט (ע' שמת ואילך). וש"נ. וראה גם תו"מ חכ"ח ריש ע' 292.

(43) תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א).

(44) ואתחנן ה. ה. וראה סה"ש תורת שלום ע' 158.

(45) בראשית ג, ח.

(46) פרש"י שם, ז. - מב"ר פי"ט, ו.

(47) שם ב, טו.

(48) ראה שמו"ר פ"ב, ד"ו. זח"א רנז, א. שעה"פ ויחי מט,

יו"ד. תו"א פרשתנו עה, ב.

(49) זהר שם. בעה"ט ויחי שם. שעה"פ שם. ועוד.

(50) סה"ש תרצ"ט ע' 329.

(51) ראה תו"מ חכ"ג ס"ע 55. וש"נ.

- שכבר "כלו כל הקיצין"⁵⁵, ואין על מה להמתין עוד, ובין כך ובין כך "דיו לאבל שיעמוד באבלו"⁵⁵, וכבר צריך להיות קיום היעוד "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר גו'", בגאולה העתידה על ידי משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(מהתוועדות שבת פרשת משפטים,

מברכים אדר ראשון, ה'תשכ"א. 'תורת מנחם - התוועדיות' ה'תשכ"א חלק ב (ל), ע' 106-107, 111-116)

ז. (וסיים כ"ק אדמו"ר):

איתא בגמרא⁵²: "כל הקונה עבד עברי קונה אדון לעצמו".

וכן הוא גם בנוגע להקב"ה כביכול, כמאמר רז"ל⁵³ "צדיק גוזר והקב"ה מקיים", "הקב"ה גוזר וצדיק מבטל"⁵⁴, ובכלל זה גם הגזירה שגוזר ה"עבד עברי"

(52) קידושין כ, א. וש"ג.

(53) ראה תענית כג, א. זח"ב טו, א. שבת נט, ב. תנחומא וירא י"ט.

(54) ראה מו"ק טז, ב (וש"ג). תנחומא תבוא א.

(55) סנהדרין צז, ב.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 03-9607588, שלוחה 130

שלום מזרז את הגאולה

לחטוף ולנצל הזמן שלפני "בשביעית יצא... חינם"

ידוע ש"ש שנים יעבוד" רומז על כללות מעשינו ועבודתינו במשך שית אלפי שנים דהוי עלמא ובפרט במשך זמן הגלות, ו"בשביעית יצא לחופשי חינם" רומז על אלף השביעי, "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים".

וכדי שמעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות יהיו כרבעי, צריכה העבודה להיות באופן שיורגש בה שהכוונה היא בשביל ש"בשביעית יצא לחופשי חינם", העילוי והשלימות דלעתיד לבוא, שעל ידי זה נעשית העבודה בזמן הגלות בנקל, ובאופן נעלה יותר, מתוך תענוג.

ואם הדברים אמורים בנוגע למעשינו ועבודתינו כל משך זמן הגלות, על אחת כמה וכמה בעמדנו בסוף זמן הגלות, בסמיכות לאלף השביעי, בזמן שמוסיפים מחול על הקודש ולכמה דעות הרי זה חיוב מן התורה, ועל כל פנים מדרבנן בודאי צריך להיות הוספה מחול על הקודש] - בודאי הגיע הזמן שבעבודה עכשוויה נרגש כבר הגילוי דלעתיד לבוא, שעל ידי זה יתוסף גם בעבודה עכשוויה באופן נעלה יותר.

ועוד עניין בזה - כדברי "כ"ק מו"ח אדמו"ר: כשיבוא משיח "וועט מען זיך כאַפֿן פֿאַרן קאַפֿ" [=יתפסו את הראש] באיזה מידה היו יכולים לפעול על ידי העבודה בזמן הגלות! ולכן, כשיוודעים שנמצאים עתה בסוף זמן הגלות, צריכים לחטוף ולהוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל עניני העבודה של זמן הגלות.

(תורת מנחם - התוועדות' ה'תשי"א חלק א' (ב) ע' 242)

הייתכן שעדיין נמצאים בגלות?!

כיוון שנמצאים ב"זמן השיא" ("די העכסטע צייט") של ביאת משיח צדקנו, "הנה זה (מלך המשיח) בא", רואים כבר (מעין ו) התחלת פעולתו של מלך המשיח על העמים, "ושפט בין הגוים והוכיח עמים רבים וכתתו חרבותם לאתים וגו'" - על ידי זה שהקב"ה נותן בלב המלכים דאומות-העולם ("לב מלכים ושרים ביד ה'") להחליט ולהכריז יחדיו על דבר המעמד ומצב ד"כתתו חרבותם לאתים"...

על-פי האמור לעיל מתחזקת יותר הפליאה והתמיהה, ביחד עם גודל הצער וההבהלה (ועד שמצד גודל הצער אין להאריך בזה ביום השבת) - הייתכן שבני-ישראל נמצאים עדיין בגלות? ...! עד מתי? ...!

הייתכן שלאחרי כל הסימנים על בוא הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש, עד להמאורע דערב שבת זה שאפילו אומות העולם מכריזים שהגיע הזמן ד"וכתתו חרבותם לאתים" - נמצאים אנו ביום השבת-קודש זה בחוץ-לארץ, במקום להימצא, יחד עם כל בני-ישראל מכל קצווי תבל, בארצנו הקדושה, בירושלים עיר-הקודש ובבית המקדש, מסובים ל"שולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם", שעליו ערוכים הלויין ושור הבר ויין המשומר!

ועוד ועיקר - שעדיין לא נתקבלה ההודעה והציווי ונתינת-כוח ד"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (כפי שקוראים בתורה במנחה) בנוגע לבניין בית-המקדש השלישי!

ומזה מובן גודל הצורך וההכרח להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בעניינים שמקרבים ומזרזים ומביאים בפועל ממש את הגאולה תיכף ומיד ממש.

ולכל לראש - בעניין המודגש בפרשת משפטים: "משפטים" - פרטי הדינים בין אדם לחבירו מתוך שלום (ופשיטא שלילת הפכו, ביטול סיבת הגלות האחרון), שעל-ידי זה באה הגאולה.

(משיחת שבת-קודש פרשת משפטים תשנ"ב, ספר השיחות תשנ"ב עמ' 363 ו-371)

להרבות לומדי ויודעי תורה

שיקול חשוב לגבי בחירת חתן • כאשר נפגשים בשליחות עם רבנים ויודעים לחזור 'מפרשים', הדבר נוגע לכבוד הבעש"ט וכל נשיאי חב"ד • אם היו מדווחים לי על לימוד דפי גמרא ומאמרים בעל פה, התלמיד היה מקבל 'מילה טובה' ומוסיף ללמוד בחיות... • התעסקות בהפצת המעינות לא על השבון שגשוג בלימוד

באם אין הדבר כן, או לא כתב בשליחות שלה - אין מקום למענה שלי ותעשה כהרגשה. וכאן הבהיר הרבי פרט מדהים: "אחד הטעמים למענתי הוא - [...] שקדימה לאברך שיהי[ה] עוד יותר למדן מהמדובר שי'. ב'יחידות' של אחד מראשי ישיבות חב"ד, דיבר הרבי באריכות אודות לימוד הנגלה של תלמידי התמימים. וכה אמר: "מכיוון שבחורים נוסעים ל'שליחות המל"ח" [=בתקופת הקיץ] וחלק מהסדר שנקבע, שבכל מקום צריכים להיכנס למרא דאתרא של המקום ולשוחח בלימוד. הרי אם הרב רואה שמדברים איזה עניין מה'שאגת אריה' וכיוצא בזה (הרבי מנה עוד כמה וכמה ספרים) אזי הוא רואה שעומדים לפניו תלמידי-חכמים, ודבר זה מהווה הצלחה בשליחות. מה'שאין-כן להפך, הרי אז מוציאים לעז ח"ו על הבעש"ט, על המגיד, על אדמו"ר הזקן וכך הלאה עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר".

מעשה בחסיד בראוריין שנשאל על ידי הרבי במהלך 'יחידות' איזו מסכת בחר במסגרת "חלוקת הש"ס". הלה השיב כי בחר במסכת סוטה. הרבי הגיב: עליך לבחור מסכת נוספת כי את מסכת סוטה לומדים (בלאו-הכי) בין פסח לשבועות.

עדיפות לשידוך עם למדן יותר

מעשה בהצעת שידוכין שהוצעה לנערה, והיא התלבטה אם לגשת אליה. אחי הנערה קיבל מענה מהרבי: "להתעניין בשידוכים אחרים". כשכתבה לרבי שקיבלה את המענה הנ"ל, המשך הרבי וכתב: ואחר-כך תחליט מה טוב יותר בשבילה. . . שכנראה מומכתב אחי[ה] שי' יש ספקות לשידוך זה. והרבי הוסיף:

כשעה וחצי יחידות בדברי תורה...

לתת לתלמיד הרגשה שמחשיבים את הצלחתו

בהזדמנות אחת (שבת קודש פרשת חוקת-בלק תשכ"ט) הזכיר הרבי בכאב לב מדוע אינו מקבל דיווחים על אותם בחורים הבקאים במאות דפי גמרא בעל-פה ועל-דרך-זה עשרות מאמרי חסידות בעל-פה!

הרבי המשיך:

אינני חושב שאין בין הבחורים רבים כאלה - אלא שלמרבחה הפליאה אין ההנהלה של המוסדות מזדווחת על-כך; אילו היו כותבים לי - היה זוכה למילה טובה (של עידוד), והדבר היה מוסיף חיות בלימוד; אולם מאחר ואין איש מדווח על כך, אין התלמיד שומע מאומה - סבור הוא שהדבר אינו מעניין אף אחד וחושב "מהיכא תיתי" - ואז אם הבחור הוא כזה בעל מרה-שחורה, ימשיך בלימודיו הלאה (גם כשלא שמע מילת עידוד), אך אם הוא אינו כזה - עלול הוא להתחיל לעסוק בעניינים אחרים...!

עוד אמר הרבי:

כנראה שהסיבה שלא כותבים לי, כי חוששים שהבחור יקבל מזה ישות, דבר שהיו נמנעים מומו בליובאוויטש. פעם היה בחור מתגאה במספר דפי הגמרא השגורים בפיו ובעשרות מאמרי חסידות החקוקים במוחו ולבו; והיום חוששים לישות!...

מאה ואחד דפי גמרא ועשרה מאמרי חסידות

בהמשך לכך הורה הרבי שהתלמידים בשיבות יחזרו על-פה מאה דפי גמרא ועשרה מאמרי חסידות.

כשנשאל אם הכוונה לחזרה עם התיבות או רק העניינים, כתב הרבי ('לקוטי שיחות' כרך ח"י עמ' 440):

ידיעת העניינים על-פי הסדר שבהגמרא והמאמרים, מלבד יחידים שבקלות אצלם בעל-פה עם התיבות. כשהודיעו לרבי על תחילת החזרה "כמאה

ביומנו של אחד מאנ"ש מפסח שני תשי"ד הוא מתאר את סדרי ה'יחידות' ביום א' בשבוע:

"הסדר ביום א' כך הוא: מאחר וביום זה מרבית העסקים סגורים, ועל-כן פנויים ביום זה יותר מביום אחר, לכן נקבעה אסיפה שבועית של ועד מרכז תומכית-מימים-ליובאוויטש. . ולפנות ערב בשעה 7:30 נכנסים חברי הוועד למסור דו"ח לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ובסיימם את מסירת הדו"ח מתחילה הכניסה ל"יחידות". . הפעם לא נכנסו הרבה אנשים, כעשרה או יותר. אבל היו כאלו שהתעכבו שעות. . גם בני תורה ראשי ישיבות, להתדבר בדברי תורה, וה"יחידות" בדברי תורה - ערכה כשעה וחצי. ועוד אמר [=אותו תלמיד-חכם] בצאתו שכ"ק אד"ש אמר לו, שהיום מכיוון שמחכים על-כן יקצר, והבטיחו להיכנס אחר חג-השבועות [=להמשיך בשיחה]."

במענה לבחור-אברך שכתב לרבי על "אי התמדתי בלימודי בתורת הנגלה כו", כתב הרבי באופן חד משמעי (אגרות קודש כרך ט' עמ' סא):
ידוע עד כמה הקפידו רבותינו נשיאנו הקדושים על השקידה בלימוד הנגלה, וכבר אמרו רז"ל יגעת ולא מצאת אל תאמין ובמילא בידו הדבר שאם רק ירצה באמת ילמוד בשקידה וגם יצליח.

והרבי ממשיך:

מובן אשר אחרי ההפסק בזה כל ההתחלות קשות, אבל מזמן לזמן יהיה לו זה בנקל יותר ובלבד שישתדל בזה אליבא דנפשיה.
ובהתוועדות אחרון של פסח תשל"ו קבע הרבי ('לקוטי שיחות' כרך יד עמ' 322):

עיקר עניינו של התלמיד הוא לימוד התורה; ואי-אפשר לו להצליח בלימוד התורה כי-אם על-ידי היגיעה, וכמאמר רז"ל "יגעת ומצאתי תאמין": באם אינו מתייגע בתורה (יגיעה אמיתית - לימוד יותר מרגילותו, היפך טבעו) - גם אם מדייק בשמירת זמני הלימוד - אי-אפשר לו להצליח בלימודו...

הקודש' כרך ו' עמ' קלא):

נהנתי לקרות במכתבם, אשר שולחים תלמידים לקחת חלק בעסקנות חב"ד, וביחוד בהפצת המעיינות חוצה. ובטח גם להבא ימשיכו בזה, כמובן אשר התלמידים ידעו, אשר תפקידם ושליחותם היא ללמוד תורה, תורת הנגלה ותורת החסידות, אלא שמפני צורך השעה ופיקוח נפשות ממש, מוכרחים להקדיש מזמנם ולהתעסק בהצלת נפשות, והלב צריך לכאוב להם על כך.

במכתב ממשיך הרבי, כי על הצוות החינוכי להבהיר ולחדד נקודה זו לתלמידים, אשר עוברת עסקנותם אינה מעניינם ותכליתם - "לולא דרישת הזמן דעקבתא דעקבתא דמשיחא".

וכשבחור תלמיד ישיבת תומכי תמימים הכניס לרבי דו"ח על פעילותו במבצעי המצוות - נענה על ידי הרבי:

בכ[ל] הנ[זכר ל]עיל] - אין מזכיר כלל - הלומד בהתמדה ושקידה, כמה דפין גמרא למד, מאמרי חסידות וכו'!?

דפים" הוסיף הרבי (שם) "ואחד". כלומר: 101 דפים, וצייין כמקור:

וכמו שנתבאר בלקוטי תורה פרשת ראה (כב,ג) דגם עתה מעלה דק"א [=101].

מה עיקר עיסוקו של תלמיד?

מחד דרש הרבי מהתלמידים להקדיש מזמנם להפצת היהדות ולהפצת המעיינות. עם זה קבע בנחרצות כי לא רק בעת הלימוד על התלמיד להיות מונח בו לגמרי ולא לחשוב אודות שום עניין אחר ("ולא שיחשוב מתי הוא יוכל כבר לעסוק בהפצת המעיינות, או שבשעה שרואה "טנק" [=המבצעים; המצוות], רץ הוא מיד ל"טנק" - (שיחת ש"פ במדבר תשל"ו. 'שיחות-קודש' תשל"ו כרך ב' עמ' 237)) אלא "אפילו בשעה שעוסק הוא בהפצה עליו לדעת שעיקר עניינו ודעתו הוא בלימוד התורה" - שיחת אחרון של פסח תשל"ו (שם עמ' 81).

במקום אחר מבהיר הרבי נקודה מורכבת זו באופן ברור, וכך כתב בי"ט בסיוון תשי"ב ('אגרות

פרשת משפטים

ואלה המשפטים (כא,א)

ואלה המשפטים: ...מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני (רש"י)

גם את המצוות המכונות "משפטים" - אלה שהשכל האנושי מחייבן - עלינו לקיימן אך ורק מפני שניתנו לנו מה' בסיני, ולא בגלל ההיגיון והשכל שבהן.
זה גם מה שכותב רש"י: "ולמה נסמכה פרשת דינין לפרשת מזבח, לומר לך שתשים סנהדרין אצל המקדש". והיינו, יש לבסס את הצדק והיושר (דינין) "אצל המקדש" - על קדושת התורה וציווי הבורא, ולא על השכל האנושי.

(ליקוטי שיחות כרך ג, עמ' 899)

שש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחופשי חנם (כא,ב)

"שש שנים" - רמז לשית אלפי שנים דהווי עלמא,
"יעבוד" - במשך זמן זה, דהיינו בעולם הזה דווקא, ניתנת לנו הזדמנות לעבוד את ה' על-ידי לימוד תורה וקיום מצוות. על-ידי עבודה זו,
"ובשביעית" - באלף השביעי,
"יצא לחופשי חנם" - נשתחרר ונהיה חופשיים מכל ההעלמות וההסתרים בעולם, ונזכה לגילויים הנעלים דלעתיד-לבוא.

(תורה אור משפטים עו,ג)

וכי יזיד איש על רעהו... מעם מזבחי תיקחנו למוות (כא,ד)

בגמרא (יומא פה,א) נאמר: "מעם מזבחי ולא מעל מזבחי (שאם התחיל לעבוד במקדש אינו נלקח לדין עד שישלם את עבודתו) . לא שנו אלא להמית, אבל להחיות, אפילו מעל מזבחי" - שאם ידע ללמד זכות על אדם שנידון בבית-דין להריגה, לוקחים אותו גם באמצע עבודתו, כי פיקוח-נפש דוחה גם את עבודת בית-המקדש.

מכאן הוראה נפלאה בכל הנוגע לעבודת הפצת היהדות. כשם שאפילו כוהן גדול העובד ביום-הכיפורים בקודש-הקודשים, חייב להפסיק את עבודתו לצורך פיקוח-נפש של יהודי אחר, כן הוא גם לגבי פיקוח-נפש רוחני. יש להפסיק ולדחות גם דברים נעלים ביותר כדי להציל יהודים הצלה רוחנית.
והדברים הם גם בקשה ותביעה כלפי מעלה - "אלוקיכם כוהן הוא" (סנהדרין לט,א) ועליו לדחות הכול, כביכול, ולעסוק בהצלתם של ישראל.

(משיחת שבת-קודש פרשת משפטים ה'תשמ"ה. התוועדות תשמ"ה עמ' 1264)

רק שבתו ייתן ורפא ירפא (כא,יט)

אמרו רז"ל (שבת יב), "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא", דהיינו שהשבת מביאה עמה רפואה. זהו שרמזו הכתוב: "רק שבתו ייתן" - על-ידי שמירת שבת, "ורפא ירפא" - באה רפואה לאדם.

(תורת לוייצחק עמ' ס)

עין תחת עין (כא,כד)

ידוע שבשעה שאדם מקדש את אחד מאבריו, הוא עושה אותו "מרכבה" לקדושה העליונה. לדוגמה, מי שמקדש את עיניו, בזה שהוא נשמר מראייה אסורה ומשתמש בהן אך ורק לדברים שבקדושה, עושה מעיניו הגשמיות מרכבה לבחינת "עין" העליונה. זהו שרמזו הכתוב "עין תחת עין כו'", כלומר, שמא עין זו שנחבלה היתה "תחת" ו"מרכבה" לבחינת עין העליונה; לכן גם אנו מחמירים בדינו של החובל, ומחייבים אותו לשלם לנחבל חמישה דברים.

(כתר שם טוב דף מב עמ' ד')

וכי יגח שור (כא,כה)

וכי יגח שור: אחד שור ואחד כל בהמה חיה ועוף, אלא שדיבר הכתוב בהווה (רש"י)

מטבע האדם הוא שכאשר מתרחש מאורע בלתי-רגיל, מתקבלת בליבו ההנחה כי המאורע בא מלמעלה; ואילו במאורעות שגרתיים ורגילים מפתהו היצירה-הרע לחשוב כי "עולם כמנהגו נוהג". מלמדנו רש"י ש"דיבר הכתוב בהווה"; כלומר, גם ה"הווה", הדבר המצוי ביותר, אינו בא מה'טבע', אלא מכיוון ש"דיבר הכתוב", מצד עשרה המאמרות שבכתוב, שהם המחיים ומהווים ("הווה" מלשון מהווה) את כל פרטי הנבראים בכל רגע ורגע.

(ליקוטי שיחות כרך ו עמ' 141)

על כל דבר פשע, על שור, על חמור, על שה, על שלמה, על כל אבידה (כב,ח)

"על כל דבר" - הסיבה לכל דבר בלתי-רצוי (חטאים וכו'), היא, "פשע" - ראשי תיבות פריקות של עול.

ומאין באה לנשמה פריקת-עול זו? ממשך הכתוב ואומר,

"על שור" - זהו יצר-הרע, ששורשו מ"פני שור" שבמרכבה;

"על חמור" - "חמור" רומז לקרירות, כמאמר רז"ל (שבת נג) "חמרא - אפילו בתקופת תמוז קרירא ליה".

ובנידון-דין הכוונה לקרירות בעסק התורה והמצוות, הוא מקרר את ה"שמש הוי";

"על שה" - הוא עניין "שה פזורה", היינו שהאדם מתאוה לכל; הכול הוא רוצה והכול הוא צריך;

"על שלמה" - כשאדם פוגם בלבושי הנפש שלו - מחשבה, דיבור ומעשה;

"על כל אבידה" - על-ידי זה מאבד האדם את הכול ואינו חש עד היכן הגיעה שפלותו הרוחנית.

(כתר שם טוב דף ח עמ' ב')

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת משפטים

כ"ו בשבט, מברכים החודש

"לימוד בכל יום פרשה חומש עם פירוש רש"י (ביום ראשון עד 'שני', ביום שני עד 'שלישי' וכו'), אמירת תהילים בכל יום, סיום ספר תהילים בשבת מברכים - צריך לשמור זאת. זה נוגע לו, לבני ולבני-הבנים".¹

השכם בבוקר² - אמירת כל התהילים בציבור. אחר-כך לומדים בציבור במשך כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך - התפילה.

קריאת התורה: בפסוק (כג,ד) "שור אִיבֶךָ", יש להשמיע ברור את ניקוד ה'חיריק' שתחת ה"ו"ד (שלא כמו "כי תצא למלחמה על אִיבֶךָ", שם ה"ו"ד ללא חיריק, והבי"ת בסגול).

המולד: ליל חמישי (יום רביעי בלילה) בשעה 8:00 ו-5 חלקים.

מברכים החודש: ראש-חודש אָדָר-ראשון³, ביום

אה"ע שם.

(4) אג"ק כרך י עמ' ד. וראה גם שם עמ' סא.

שם. (5)

(6) וכן בספר-השיחות תשנ"ב ח"ב עמ' 391 (פתיחת 'צינור' השמחה נעשה על-ידי קבלת החלטות טובות וביצוען המידי, להשתדל בכל האופנים להוסיף ולהרבות בדברים המשמחים, ומוסיף והולך בכל יום בענייני שמחה), אג"ק ח"ה עמ' רמג, ח"ב עמ' קסט, שיחות קודש תשי"ז עמ' קצז, ועוד.

(7) ליקוטי-שיחות חט"ז עמ' 349 בביאור דברי רש"י (תענית שם ד"ה משנכנס), ונימוקו משום יום זכאי שבחודש זה, ז' אדר, שבו לידת מרע"ה - 'מושיעו של ישראל', שהיא שהביאה לישראל את ימי פורים ופסח (כך מביא שם דעות ע"פ הירושלמי, שנס פורים עצמו אירע באדר-ראשון). ומציין שם, שזה דלא כש"ת שאילת יעבץ ח"ב סי' פח.

(8) נימוקי או"ח סי' תרפו בסופו, ליקוטי-שיחות כרך ט"ז עמ' 345.

(9) כל העניין - ליקוטי-שיחות כרך ד' עמ' 1274.

(1) היום-יום, כה שבט (משחת שמחת-תורה תרצ"ז, ספר-השיחות תרצ"ז עמ' 203).

(2) ע"פ מענה הרבי אין הוראה לומר את הפסוקים שלפני וש אחרי התהילים, ובתהילים שלאחר התפילה אין לפסוקי "לכו נרננה" מקום כלל. ראה נוסח המענה ומשמעותו ב'התקשרות' גיליון תפד עמ' 17.

(3) כן הוא בלוח כולל-חב"ד, וכן נעתק במכתב שבלקוטי-שיחות כרך טז עמ' 595 (ובמ"מ צויין: "מסקנת האחרונים לשו"ע או"ח סי' תכו" היינו שלא לומר באדר א' 'אדר' סתם, אלא לפרש 'ראשון'. ובמ"א וט"ז שם ובשו"ע אה"ע קכו ס"ז הלשון כבמכתב 'ראשון'), אם כי בל' הטור אה"ע שם, בס' 'מהרי"ל - מנהגים' (הוצאת מכון ירושלים עמ' תלד, וש"נ בהערות), הגהות בעל התו"ט לטור שם ס"ק ב (מביא הוכחות לזה), ח"מ אה"ע שם ס"ק כא, פרמ"ג סי' תכו ושערי-אפרים שער י' סל"ח כתבו שצ"ל "הראשון" בה"א הידיעה. וע' בעזר מקודש

במנחה אין אומרים 'צדקתך'.

חודש אדר-ראשון:

קביעת חופה:

בספר-המנהגים כתוב: "בחודש אדר... עושים

חופה בכל ימי החודש"¹⁰ [=גם בחציו השני]. הרבי נשאל, אם הכוונה גם לימי חודש אדר-ראשון, והשיב¹¹:

"לא שמעתי בפירוש¹². ולפי עניות דעתי - בזמננו, כל המקדים בחתונה כדת משה וישראל הרי זה משובח. ובפרט לאחרי שכבר היו 'תנאים' (ואפילו - החלטה על-דבר-זה והקירוב שבא על-ידי-זה)¹³. ואמרו חז"ל¹⁴, שגם גמר 'נשמות שבגוף'¹⁵ מביא בן דוד, גאולה האמיתית והשלמה".

יארציט: מי שנפטר אביו בחודש אדר בשנה פשוטה, ינהג מנהגי יארציט השנה בחודש אדר-ראשון¹⁶, ויש מחמירים לנהוג בהם גם באדר-שני¹⁷.

בר-מצווה ויום-הולדת: בן שנולד באדר-ראשון

תשנ"ה, מגיע למצוות באדר-ראשון השנה. בת שנולדה באדר תשנ"ו, מגיעה לגיל מצוות באדר שני השנה. וכן כל מי שנולד באדר בשנה פשוטה,

חל יום הולדתו השנה באדר-שני (כדין בר-מצווה¹⁸). אבל מכיוון שמדובר בעניין של מנהג, הורה הרבי לנהוג מנהגי יום הולדת בשני האדרים¹⁹.

יום רביעי,

ל' בשבט, א' דראש-חודש אדר-ראשון

[כמה ממנהגי ראש-חודש פורטו השנה ב'התקשרות' גיליונות: תרפ"ט, תר"צ, תרצ"ד, תרח"צ, תש"ב. כאן באו גם פרטים נוספים].

ערבית (ליל רביעי): "יעלה ויבוא".

שחרית: "יעלה ויבוא". חצי הלל²⁰.

כופלים הודו לה' אחר כל אחד מהשלושה פסוקים: "יאמר נא... כי לעולם חסדו", וגם ביחיד. דהיינו: הש"ץ מקריא: "הודו..." והציבור **ואבל לא הש"ץ**²¹ עונים בקול: "הודו", ואומרים בנחת "יאמר

18 רמ"א אור"ח סי' נה ס"י. וראה בזה התועודיות תשמ"ו ח"ב עמ' 538 הע' 11 (מוגה, על השמטת אדה"ז זאת בשו"ע), אג"ק חכ"ד עמ' רצה בהערה (שם דן גם בהבנת העניין), וכן בחי"ד עמ' תסג.

19 'התקשרות' גיליון תנג עמ' 13, מיחידות, כנראה בשנת תשל"ג.

20 לשאלה היכן יש לענות אמן על ברכת הש"ץ 'לקרוא את ההלל', לכאורה ברור שאין לענות זאת אלא לפני הברכה שמברך כל אחד לעצמו, כמ"ש בשו"ע אדמו"ר סי' נט ס"ס ד שבברכת המצוות אין עונין אמן אחרי הש"ץ מסיים הברכה בין הברכה להמצווה. אמנם בקריאת המגילה בכ"כ שנים היה הרבי מברך בעצמו כל הברכות, וממתין אח"כ לענות אמן על ברכת הבעל-קורא (ראה הדעות בזה בשו"ת יחיה דעת ח"ו סי' כה, ובמילואים ל'סודר רבינו הוקן עם ציונים והערות' עמ' תשל ציין גם לקצת השלחן סי' לו בבדי השלחן ס"ק כג, וראה בלוח זה ב'התקשרות' גיליון תקס"ג הערה 11). ומעשה רב.

21 הגש"פ של הרבי (תשל"ג ואילך), עמ' מה, וכן משמע בהיום-יום ל' תשרי, ודלא כנדפס בספר-המנהגים עמ' 41 ומשם ב'אוצר', בגיליונות 'התקשרות' בעבר וכו' - הרה"ח ר"ל שי' גרונר ועוד, קובץ 'הערות וביאורים - אוהלי תורה' גיליון תתי"ט עמ' 73.

החזן ר' משה שי' טלישבסקי מספר, שבכל פעם שהוא התפלל שחרית ביו"ט במניין של הרבי - היה מנגן גם בפסוקי הודו, והרבי היה מעודד זאת. וכן היה עם כו"כ בעל-יתפילה ('התקשרות' גיליון תקצ עמ' 17, עיי"ש). יחד עם זה יש להזהר שלא לבטל [כפי שקורה עי"ז בכמה בתי-כנסת, גם מאנ"ש, מחוסר ידיעה] ענייה זו, שבה נשתמרה תקנת ההלל המקורית ש"מצווה לענות ראשי פרקים" (ר"ן סוכה לחב, טושי"ע סי' תכב. אנציקלופדיה-תלמודית ערך 'הלל' עמ' תיב וש"נ).

10 ספר-המנהגים עמ' 76. הכוונה במענה זה (ורבים כמותו) לבטל מטעם המבואר בה את כל הגבלות התאריכים המופיעות שם, וכפי שנתפרסם.

11 מיום ל' בשבט תשמ"ו, להרה"ג ר' גבריאל שי' ציננער בעהמח"ס נטעי-גבריאל - צדיק-למלך ח"ז עמ' 227, 'שערי הלכה ומנהג' ח"ד עמ' צט. כאן נפתחו ראשי-התיבות, ונרשמו מקורות והערות.

12 לכאורה, ע"פ המבואר בליקוטי-שיחות ח"ב עמ' 538 ובהערה 15, תלוי הדבר ב'מרבין בשמחה', וזאת יש גם באדר-ראשון כפי שהכריע הרבי במקומות רבים, כנסמן לעיל.

13 בין החתן והכלה - שגם הם מחייבים הקדמת מועד החתונה.

14 "אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף" יבמות סב,א. זוהר ח"א כח,ב.

15 שטעם מצוות פריה ורביה הוא - להוריד לעולם הזה את כל הנשמות הנמצאות באוצר הנשמות ששמו 'גוף'.

16 דעה עיקרית "וכן המנהג" ברמ"א אור"ח תקס"ח ס"ז. דעה **יחידה** ברמ"א יו"ד ס"ס תב. וראה ליקוטי-שיחות כרך טו עמ' 342 הע' 5, שמכריע בבירור בקשר **לז' אדר** ויארציט בכלל, שנהגו כהדעה שצ"ל בראשון.

17 דעה שנייה ברמ"א אור"ח שם (לדעת המחבר שם - רק באדר-שני), וכ"פ בנטעי-גבריאל ה'ל' אבילות ח"ב עמ' תקנ"ט, וכן נפוץ בין אנ"ש. וצ"ב אם לדידן, שאין מדקדקין כליכך בקשר לביקור בבית-החיים בכלל, יש להקפיד בפרט זה.

המשכן, כלי המשכן, בגדי כהונה וכו' - כדאי ונכון ביותר שנוסף על לימוד חלק הפרשה בכל יום (עם פירוש רש"י) בשיעורי חת"ת, יוסיפו וילמדו גם מפירושי חז"ל בתורה שבעל-פה²⁶ (על-כל-פנים מאמר ופירוש אחד על פסוק אחד), כפי שנלקטו כבר בספרים²⁷ (ואין צורך לחפש בספרים), "כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם"²⁸.

ומה טוב - לתרגם (על-כל-פנים חלק מפירושים אלו) גם בלשון עם ועם, כדי שיהיה "כשולחן הערוך לפני האדם" - גם עבור אלו שלעת-עתה אינם יודעים ללמוד אלא בלשון עם ועם.

ומהמעלות שבזה: א) 'לחיות עם הזמן' - להוסיף חיות בלימוד פרשת השבוע. ב) ועוד ועיקר - שההוספה בלימוד ענייני המשכן ומקדש מהרת ומזוזת עוד יותר את בניין בית-המקדש השלישי - לא רק "אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבניין הבית"²⁹, אלא בניין הבית בפועל ממש.

יום המישי

א' באדר-ראשון, ב' דראש-חודש

דיני ומנהגי ראש-חודש, כנ"ל.

נא ישראל..."; הש"ץ מקריא: "יאמר נא ישראל..."; והציבור עונים בקול (והש"ץ עמהם בנחת): "הודו..."; ואומרים בנחת "יאמרו נא בית אהרון..."; הש"ץ מקריא: "יאמרו נא בית אהרון..."; והציבור עונים בקול (והש"ץ עמהם בנחת): "הודו..."; ואומרים בנחת "יאמרו נא יראי ה'..."; הש"ץ מקריא: "יאמרו נא יראי ה'..."; והציבור עונים בקול (והש"ץ עמהם בנחת): "הודו...".

"ואברהם זקן... זכדיה... ג' פעמים. קדיש-תקבל. שיר-שלי-יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

קריאת התורה. אשרי, ובא לציון, יהללו. הכנסת ספר-תורה. חליצת התפילין. הנחת תפילין דרבנן-תם²², קריאת שמע. פרשיות: קדש, והיה כי יביאך. שש זכירות. חליצת התפילין. הש"ץ יאמר מזמור (כלשהו, כדי לומר הקדיש), חצי קדיש, מוסף.

פרשיות מלאכת המשכן:

"מכיוון²³ שנכנסים לשבוע דפרשת תרומה (החל מהקריאה במנחת שבת), ולאחרי-זה פרשת תצווה²⁴, שבפרשיות אלו²⁵ נתבארו כל פרטי הציויים דמעשה

למנהגנו, גם היחיד אומר עניות אלו, דלא כערוך-השולחן שם ס"ט). ובפרט ש"מנהג ישראל שעונים 'הודו' ו'אנא' באופן של 'רעש' ו'שטרעם' - 'התועודיות' תשמ"ח ח"ב עמ' 146. ומצווה לפרסם.

22) בס' 'אות חיים ושלום' (סי' כה ס"ק כ) להרה"צ וכו' ממונקאטש כתב, דמנהג רבים וכן שלמים שראו בסידור האריז"ל שלא להניח תפילין אחר מוסף, וכשאין הציבור ממתניים להם [דבר שכיח למתפללים בביכ"נ מנוסח אחר, וייתכן אפילו למאחרים בביכ"נ חב"ד], נהגו להניח לפני מוסף ולבטל עי"ז תפילת מוסף בציבור, "וזה בוודאי לא אריך למעבד הכי, לבטל תפילה בציבור שבביל ספיקא אולי יצא הדבר מפי מהרח"ו, ולהניח את הוודאי הוא דברי הרמ"ע מפאנו" (שמתיר, כפי שמביא ודן בזה שם). והנה אף שבהוספות לשו"ע אדה"ז (מהדורת קה"ת הישנה, חלק ג' עמ' 1310 הע' 7) הובא, שבדעיבד אם לא הניח קודם מוסף - ניחם אח"כ, צ"ע אם גם למנהגנו יש לנהוג לכתחילה כהוראתו בזה "להפך הצינורות".

23) ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 252, וכן ההערות 22-27 דלהלן [להוציא המוסגר בחצאי ריבוע]. וראה הערה 86 שם.

24) וכן בהתחלת פרשת תשא - הציוי דעשיית כיוור וכו', ומעשה הקטורת.

25) משא"כ בפרשיות ויקהל-פקודי - שחזר ונשנה בנוגע להעשייה בפועל.

26) נוסף על פירוש רש"י, פשוטו של מקרא - גם הלימוד על-דרך הדרש וכו'.

27) כמו 'תורה תמימה', 'תורה שלימה' וכיוצא בהם. [ברור מכל השיחה שהכוונה רק לנושאים הללו (ורק באותם ימים שהם מופיעים בשיעורי חת"ת), ולא לשאר העניינים שבפרשיות אלו.

וצ"ע אם נכללים בזה גם המאמרים שאינם דנים בעשיית המשכן אלא בפעולתו (הקרבת קרבנות, קטורת וכו'), עיין בגמ' שבת ע"ב, ד"ב ונקט אופה" ובפירוש"י שם, דמשמע לכאורה שמה שקשור בפעולת המשכן, כמו אפיית לחם הפנים, אינו נכלל בל"ט מלאכות שבת הנלמדות מ'**מלאכת המשכן**'. מאידך, נאמר לגבי מלאכת הוצאה במשנה (צו, סע"א): "שכן היתה עבודת הלויים", בהובלת הקרשים. ואולי גם זה נכלל בבנייה. דיון בנושא מופיע בפתחת ס' אגלי טל, וע"ע].

28) רש"י ר"פ משפטים.

29) מדרש-תנחומא פ' צו א"ד [ובעניין פרשיות אלו במיוחד, ציינו למאור ושמש ר"פ פקודי].

לבישת הבגדים / מסורה ומנהג / בעניין ניטל / הפסק בתפילה / מזוזה בפתח גבוה / השקעות

סדר לבישת הבגדים

זה זמן שראיתי את הנכתב מעניין סדר לבישת הבגדים:

היסוד שדנו עליו הוא - שיחת ש"פ פקודי-שקלים תשמ"א (הנחת הת' בלתי מוגה סל"ט). תוכן השיחה הובא בליקוטי שיחות חלק כ"ו פרשת פקודי שיחה ג', שיחה בעניין לבישת בגדי כהונה, ומה שכתוב בהנחה הבלתי מוגהת "שכך רואה ה'בן חמש' מעשים בכל יום - שמקדימים את לבישת המכנסים, כדין בגדי כהונה" הושמט מהליקוט. לעניות דעתי, הניסיון להוציא מזה הוראה למעשה לאחר שהוגה על ידי הרבי - אינו ראוי.

ויתרה מזה: כפי הנראה טעו ברואה, כי מן המדובר שם נראה שדנו בכתונת ארוכה שלובשים אותה על-גבי המכנסים (על-דרך 'כתונת פסים' דיוסף - ראה לקוטי שיחות שם אות ג' שכתב כן להדיא), מה שאין כן הכתונת שלנו (=חולצה) לובשים אותה בדרך כלל בתוך המכנסים, ועל כן יש להקדים לבישתה כמנהג החסידים המובא ב'מאסף לכל המחנות' [לשקו"ט שם צויין גם בלקוטי שיחות הנ"ל עמ' 289 הערה 14].

הרב שניאור זלמן פרקש - שליח בארגנטינה

מסורה ומנהג

בגיליון 'התקשרות' דפרשת וארא (גיליון תש"כ) עמ' 14, כתב הרב ל. שי': "...אני נזכר בהקשר זה בעובדת 'שתיקת' הרבי נשיא הדור, בשומעו למשך 30 [?] שנה ויותר את קריאת הבעל-קורא הרב שוסטרמן ז"ל בפרשת בוא 'לבד מטף' [יב,לז] - בי"ת בקמץ, כפי שנדפס בסידורי חב"ד ועוד, אף שהניקוד הנכון והמקורי הוא 'לבד מטף' - בי"ת בפתח¹". ע"כ.

הערות המערכת

1) ולהעיר מהרמ"א סי' קמב ס"א שכתב בכיו"ב "אין מחזירין אותו, אבל גוערין בו". וראה שם בדרכי משה הארוך.

אגב, על המצבה של הרב שוסטרמן² חרות שקרא בתורה "קרוב לתשעה ושלושים שנה".
ולגופו של עניין:

- א. הרב שוסטרמן ז"ל היה מדקדק גדול - ואין לדחותו במחיידי.
- ב. הרב יוחנן גורדון ז"ל היה מחזיק בשעת קריאת התורה חומש מדוייק ומאזין לכל מלה, וכידוע הרב גורדון היה בעל מדקדק, ובאותו החומש כתוב 'לבד' בקמץ על-פי המסורה.
- ג. שמעתי מהרה"ח ר' ישראל יוסף שי' זלמנוב (בן הרה"ח ר' שמואל ז"ל) שגם לפני כ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע קראו 'לבד' בקמץ. על-כן אין לבטל את כל הנ"ל ולומר שהוא בטעות. ויש שקלא-וטריא בספרי מסורה אורות הנוסחאות השונות בזה (מס' מנחת כליל ומכלל יופי מובא שצ"ל בקמץ).

ליל ניטל

בגיליון פרשת בא (תש"ג), עמ' 15, רצייתי להעיר:

עונה בליל ניטל: בעניין זה נכתב שם: "מענה הרבי על זה לפועל בשלילה גם בליל טבילה, שערי הלכה ומנהג ח"ד עמ' קלב". הנה [פתח שם בשאלה "כשמותר" קודם חצות לילה] באות א' שם שולל איסור בליל טבילה, כלשון המשנת חסידים "אין אסור בה אלא בליל תשעה באב ויום הכיפורים". ובאות ג' מביא מספר 'דרכי חיים ושלום' סימן תכ"ה, שהביא בשם הרה"צ כו' ממונקאטש לאסור אחר חצות, ומעיר הרבי "אבל לא שמעתי בזה הוראה, וצ"ע יסוד הדברים להחמיר אחר חצות". ומנמק זאת משום "שיעלה במחשבתו עניין הניטל, וזהו גריעותא כמוכן, אפילו כשחושב בשלילת הדבר. ואולי זהו גם-כן טעם הנ"ל". אבל [זהו רק הסבר בדברי הרב ממונקאטש, ולא ברור כלל אם זו גם דעת הרבי. והעיקר:] בספר דרכי חיים ושלום עצמו מוכיח הכותב, שהרב ממונקאטש בעצמו אינו אוסר בליל טבילה אחר חצות [לאותן שאין חוששות וטובלות בלילה ההוא, כמוכן].¹ ומהיכא תיתי להבי"ן שהרבי פסק להחמיר יותר מזה.

הרב שלום דובער חייקין, רב קהילת חב"ד-ליובאוויטש, קליבלנד, אוהיו

'ברוך הוא וברוך שמו' / 'יראו עינינו'

א. ב'התקשרות', גיליון תש"ב לפ' וארא, במכתב הרב למברג שליט"א, הערה 5, נאמר בפשטות שאין לענות ברוך-הוא וברוך-שמו בברכה שיוצאים בה ידי חובה.
יש ליידיע את הקוראים שנושא זה שנוי בהבדלי מנהגים⁶, כמפורט בספר 'נתיבות המערב' להרב ביטון

(2) צילומה נדפס בספרו 'למען ידעו... בניס יוולדו' (כפר חב"ד, תשנ"ז) עמ' 174. וראה שם עמ' 136.
(3) אולי הכוונה ע"ד האמור במג"א סי' רמ"ק כ, בפסקי תשובות שם הערות 148 ו-151, ובשערי הלכה ומנהג שם באמצע עמ' קלא.

(4) ולפי טעם זה צריך היה להימנע גם בליל טבילה אחר חצות, כמו כמה דעות שהביא בס' נטעי גבריאל הל' חנוכה (תח"י מהדורת תש"ס) מנהגי ניטל פ"ה ס"ג, מהחתם סופר באגרות סופרים ח"ב מכתב ב' ולקוטי תשובות ח"ז סי' לא, שבזמנו נהגו לסגור את בית הטבילה אך החתם סופר עצמו שלל זאת. וכן הביא שם משו"ת באר משה ח"ד סי' סט שתלמידי הבעש"ט לא היו מניחין נשותיהם לטבול אז. ועוד גדולים וספרים שהביא בפסקי תשובות שם הערות 80-81.
(5) בפסקי תשובות שם הערה 82, הבין דעת הרבי במכתב זה להקל בליל טבילה אחר חצות (כמנהג גדולי ההוראה שהביא שם). מאידך בס' נטעי גבריאל שם הערה ה, הבין במכתב זה להחמיר גם אחר חצות (כנראה מדבריו לפני זה - גם בליל טבילה).

(6) **הערת המערכת:**

בדרך כלל אנו מזכירים ב'התקשרות' רק את דעת אדמו"ר הזקן, אלא שלשם הבנה וכו' מזכירים גם דעות הסוברות אחרת. בענייננו, אסר אדמו"ר הזקן (סי' קכד ס"ב) לומר ב"ה וב"ש בשמייעת ברכה שיוצא בה, ואף נסתפק אם יצא בדיעבד. וא"כ, יש לשמוע שוב את הברכה, אבל אין לברך שוב משום שספק ברכות להקל.

שליט"א, בחלק 'מנהגי שבת' סעיף יח. שם במ"מ מציין מספר מקורות למנהג שכן עונים אז ב"ה וב"ש, וביניהם: 'שמש ומגן' להגר"ש משאש זצ"ל ח"ב סי' לר. קיצור שו"ע להגר"ב טולידאנו עמ' רמט, שו"ת יחיה דעת להגר"י חזן ח"א סי' יג, ועוד.

ב. שם בהערה 4, נשאר הרב למברג בצריך-עיון להבין דברי אדמו"ר הזקן שפסק שיש דין הפסק באמירת 'יראו עינינו' וכן 'ושמרו' בין 'השכיבנו' לשמונה-עשרה, ולא ידך גיסא פסק בשולחן-ערוך שלו (סי' רפא ס"ב) שאפשר להרבות ולהוסיף בזמירות [=ההוספות בתפילה לכבוד] שבת, בפסוקי דזמרה ובברכות קריאת-שמע.

לכאורה, על-פי העיקרון המובא במכתב הרב למברג, שכל גדר הפסקה שייך רק כשעוסקים בעניין אחד ומפסיקין בו לעניין אחר, אבל כאשר ההפסק הוא באותו עניין, הרי הוא חלק מסדר התפילה ואין זו הפסקה - ממילא מובן שאין קושיא מ'ושמרו', שכן אין קשר בינו לבין 'השכיבנו': ב'השכיבנו' הנושא הוא שלום לישראל, וב'ושמרו' הנושא הוא שבת. כמורכב אין קשר בין 'יראו עינינו' ל'השכיבנו', שכן ב'יראו עינינו' הנושא הוא גאולת ישראל ומלכות ה', ואילו ב'השכיבנו' הנושא הוא השלום, כנ"ל.

הרב יוסף כהן, רמלה

מזווה בפתח גבוה

ב'התקשרות' (גליון תשד) מצוטט מאמרי (שם גליון תמ) בכירור הוראת כ"ק אדמו"ר הרשב"ב נ"ע - לקבוע בשליש העליון גם בפתח גבוה, ולא כנגד הכתף. ושם נתבררו דיעות הפוסקים בזה. אך לאחרונה ראיתי כתוב בחוברת 'מזווה' באנגלית⁷, שבפתח גבוה ביותר קובעים המזווה בגובה הכתף.

ועוד ועיקר: לאחרונה⁸ הופיעו קטעים של טיוטא מ'קצור שו"ע לנוער באנגלית⁹ שערך ר' ניסן מינדל ע"ה בשנת תש"ו, וכ"ק אדמו"ר זי"ע הגיהו לרוב. ושם בדיני מזווה מופיע הגהת כ"ק:

הדעות האחרות הידועות לנו:

(א) האשל אברהם מבוטשאטש (בסי' תצד) מלמד זכות שבדיעבד אין זה הפסק כיוון שהשומע "אינו כעונה ממש". המשנה ברורה (סי' ככד ס"ק כב) פסק שיצא בדיעבד, וכ"פ בשו"ת יחיה דעת להגר"ע יוסף (ח"ד סי' ט).

(ב) השערי תשובה (סי' ריג סוף ס"ק ג) כתב בשם הברכי יוסף שם, שהעונה ב"ה וב"ש אין למחות בידו, וכן בשו"ת מהר"ם שיק (או"ח סי' נא) הביא שבבית המדרש של החתם סופר היו עונים זאת, והחת"ס לא מיחה בידם (וראה ע"ז בשדי חמד, אסיפת דינים, מערכת ה אות ט. בהוצאת קה"ת ח"ה עמ' 1965).

(ג) הברכי"י הנ"ל ועוד פוסקים הביאו ממעשה רוקח (על הרמב"ם פ"א מהל' ברכות) שהצריך לענות זאת. כן בס' לב חיים (סי' קט) העיד בשם זקנו הגאון בעל חקרי לב שהיה עונה זאת, וכדעות שהביא הרב כהן.

(ד) מאידך יש פוסקים שגם בדיעבד לא יצא ידי חובתו אם הפסיק בב"ה וב"ש (שו"ת אגרות משה או"ח ח"ב סי' ס"ח).

(7) מהרב אוריאל צימער ז"ל, הוצאת מל"ח/קה"ת נ.י. תשי"ז (ע' 13). ויש לשער שהחוברת עברה ידיו הק' של כ"ק אדמו"ר זי"ע לפני הבאתה לדפוס.

(8) 'תשורה' מבר-מצוה של מ.מ. דייטש - א' תמוז תשס"ז.

(9) מסתבר שיסד חיבורו על הקיצור שו"ע. ומובנת איפוא השמטת דין קביעת המזווה כנגד הכתף בפתח גבוה - כי הקיצור שו"ע (סי' יא ס"ה), כמו המחבר בשו"ע לפניו, סתם ולא הזכיר הוראה זו. ורק המסגרת השלחן (שם סק"ד) הוא שמביאו.

אם הרלת גבוה ביותר – קובעה נגד כתפיו¹⁰.

הרב לוי יצחק ראסקין, דומו"צ קהילת ליובאוויטש, לונדון

השקעות כהלכה

בקשר להערתו של ר' איתן שי' אחיטוב ב'התקשרות' גיליון תש"ה, שאירכישת מניות של חברה המחללת שבת, למשל, איננה משפיעה על החברה. העירנו הכלכלן פרופ' משה שי' יוסטמן, כי אם קבוצה כלשהי (לא בודדים, אלא כמות מאסיבית של אנשים, ובפרט אם עושים זאת בפרסום וב'רעש') נמנעת מלרכוש מניות של חברה מסויימת, אין זה פועל ישירות על החברה עצמה, אבל בעלי המניות ירגישו את ירידת-ערך מניותיהם, והם יכולים ללחוץ על מנהלי החברה ולשנות את החלטותיהם, כפי שנהוג (ומצליח!) בעולם בקשר לחברות הפוגעות באיכות הסביבה.

10) ייתכן מאד שבאותה התקופה טרם שמע הרבי על הוראת כ"ק אדמו"ר הרשב"ב נ"ע בנדו"ד. ועדיין הדבר מוכרע - ראה ש"ך (יו"ד סו"ס רמב, ב'קצור הנהגת הוראות איסור והיתר' ס"ח):

כל מקום שדברי הראשונים כתובים על ספר והם מפורסמים, והפוסקים האחרונים חולקים עליהם, הולכים אחר האחרונים. אבל אם נמצא לפעמים תשובת גאון ולא עלה זכרונו על ספר, ונמצא אחרים חולקים עליו, אין צריך לפסוק כהאחרונים, שאפשר לא ידעו דברי הגאון, ואי הוי שמעי הוי הדרי בהו..

לאידך, ראה ספר השיחות תשמ"ז (ע' 310) ביחס למה שבדורות האחרונים גילו מהדורות מאוחרות של הרמב"ם, והבית יוסף יסד פסקיו על המהדורות המוקדמות וכנראה שלא ידע על המהדורות המאוחרות, שאעפ"כ אין לשנות פסק ההלכה למעשה, כי הבית יוסף פסק כפי שפסק אחרי שכן הבין והסיק בשכלו הוא. וילע"ע בנדו"ד איך להכריע למעשה.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש